

ОБЩИНА ЯМБОЛ

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2011 – 2015)

Раздел А Контекст и оценка на нуждите

1.1.	Предистория	- 2-
1.2.	Обхват и фокус на стратегията	- 2 -
1.3.	Съответствие с международни, национални и местни политики	- 3 -
2.	Изводи от анализа на ситуацията и оценка на потребностите в община Варна	- 4 -
2.1.	Идентифицирани рискови групи и потребности	-4 -
2.4.	Анализ на дефицитите на услуги и мерки - общи заключения	- 10 -

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3.	Визия и цели	- 11 -
3.1.	Визия	- 11 -
3.2.	Ценности и принципи	- 11 -
3.3.	Направления и приоритети на общинаната стратегия. Приоритетни целеви групи.	- 12 -
3.4.	Цели	- 14-
4.	Интервенция – социални услуги и мерки	- 18 -

Раздел В: План за действие

5.	Система на мониторинг и оценка	- 28-
6.	Отговорности и роли	- 29-
7.	Ресурси	- 34-
8.	Комуникационна програма	

Речник на съкращенията:

ЦОП – Център за обществена подкрепа

СОП – Специални образователни потребности

ЦСРИ – Център за социална рехабилитация и интеграция

СИ – Специализирана институция

ДМСГД – Дом за медико-социални грижи

ДДЛРГ – Дом за деца лишени от родителска грижа

МЗ – Министерство на здравеопазването

ЗМО – Звено за мониторинг и оценка

НПО – Неправителствена организация

ДСП – Дирекция «Социално подпомагане», Домашен социален патронаж

ДБТ – Дирекция «бюро по труда»

А. Контекст и оценка на нуждите

I. Въведение

1.1 Предистория

Промяната на Закона за социално подпомагане и правилника за прилагането му в началото на 2010 г. въвежда нов подход в развитието на социалните услуги чрез планиране на разкриването, закриването, промяната на капацитета и предоставянето им на общинско и областно ниво на базата на анализ на потребностите от социални услуги. Промените в основните документи, определящи държавната социална политика, имат за цел осигуряване на равен достъп до качествени социални услуги на хората от различните рискови групи. В тази връзка, на основание чл.36а и чл.36б от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, се пристъпи към изготвяне на настоящата стратегия, която има за цел да постави основата на планирането на социалните услуги на общинско ниво за периода 2011 – 2015 г..

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Ямбол/ 2011-2015г/ - представя развитието на социалната политика в Община Ямбол за периода 2011 - 2015 година, дефинира необходимостта от разкриване и развитие на социални услуги, насочени към разрешаване на нарастващите потребности на Община Ямбол от социални услуги и подкрепа. Разработена е като секторна политика в община Ямбол и се предлага за обсъждане и приемане от Общински съвет. Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в общината (общинска администрация, ДСП, местни структури на централната държавна власт, социални услуги, НПО и други) с общата координация на Община Ямбол. Стратегията е разработена на базата на Анализа на нуждите от развитие на социалните услуги в Община Ямбол. Съобразена е с Областната Стратегията за развитие на социални услуги в област Ямбол и представлява адекватна актуализация и продължение на Стратегията за развитие на социални услуги в община Ямбол за периода 2007г. - 2009г. Тя е съобразена също така със структурните промени в социалната сфера и европейските изисквания заложи в нормативните актове, регламентиращи предоставянето на социалните услуги, децентрализацията при управлението и финансирането им и се основава на приоритетите и насоките в областта на социалната политика, приети с различни документи.

1.2 Обхват и фокус на стратегията

Общинската стратегия обхваща всички уязвими общности на територията на общината, с акцент към хората в риск за преодоляване достъпа до социални услуги. Стратегията проектира развитието както на социалните услуги, така и на пакет от общински политики за социално включване, насочени към устойчиви решения на проблемите на рисковите групи в общината. Стратегията определя рамките и параметрите на планираните мерки за социални услуги на общината през следващите пет години/2011-2015/. Темите на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в община Ямбол, като осигурени ресурси (финансови и човешки), достъп, капацитет и качество на наличните услуги. Потърсена е обратна връзка за нагласите и очакванията от планиране на социалните услуги от заинтересованите страни – местна власт, териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици и потребители на социални услуги.

1.3 Съответствие с международни, национални и местни политики

Национални приоритети в развитието на социалните услуги;

1

• Стратегически документи – преглед и анализ на действащите стратегии и планове на областно и общинско ниво.

Стратегията е разработена въз основа на действащото законодателство в социалната сфера. Съобразена е с националните стратегически документи, които имат отношение към социалното подпомагане на хората в неравностойно социално положение и към социалната интеграция на хората с увреждания, както и с националните приоритети в развитието на социалните услуги, насочени преди всичко към деинституционализацията на деца и възрастни и децентрализацията на услугите, а именно:

• Промяна на философията на предоставянето им чрез интегриран подход от прилагане на пасивни и активни политики, насочени към най-уязвимите групи: хора с увреждания, самотни родители, възрастни и деца, застрашени от попадане в институции;

• Преминване към алтернативни форми на социални услуги, предоставяни в общността, съобразени с потребностите на хората и процеса на деинституционализация.

Изготвянето на стратегията е съобразено с постигнатите успехи и работещите добри практики и механизми в развитието на социалните услуги на територията на община Ямбол, както и със следните основни източници на информация, които определят националната и местната политика в областта на развитието на социалните услуги, а именно:

1. Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в България“;

2. Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015 г.;

3. Национална стратегия за детето 2008-2018 г.;

4. Национална програма за закрила на детето за 2010 г.;

5. Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006-2020 г.;

6. Конвенция на ООН за правата на детето и Закона на детето по отношение на мястото на детето в обществото, правото му на живот в семейна среда, осигуряването на условия за ефективно упражняване на правата на децата, подобряване на детското здраве, както и включването на децата със специални образователни потребности в интегрирана училищна среда;

7. Стратегически документи на общината.

Общинската стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконови нормативни актове.

След приемането на нова стратегия в социалната политика и въвеждането на множество законодателни промени по посока подобряване живота на рисковите групи в обществото, българското правителство подписва Съвместен меморандум по включването, фокусиран върху въпросите на политиката по социално включване и необходимите дейности за неговото реализиране на местно и национално ниво. Реформите в социалната сфера кореспондират с препоръките на Европейския съюз в сферата на социалната политика.

Сред основните задачи в сферата на социалната политика са стимулирането на децентрализацията и разработването на общински стратегии за развитие и предоставяне на социални услуги в общността, отговарящи на местните приоритети.

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценка на потребностите в община Ямбол

2.1. Идентифицирани рискови групи и потребности

Анализът стъпва на разбирането за риска като фактор, който пречатства социалната интеграция на индивиди и групи. Рисковете са дефинирани според факторите, които пречатстват индивида и

групите за достигането на нормален стандарт на живот, разбиран като възможност за пълноценно социално включване.

Основни фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението за община Ямбол са:

Икономически – спад в икономическия растеж, безработица, които водят до намаляване на финансовите ресурси на семействата и те не могат сами или с помощта на близките си да задоволяват основните си жизнени потребности;

Фактори, нарушаващи здравния статус и целостта на семействата:

- Член/ове/ от семейството са с вродени увреждания;
- влошаване на здравния статус на член/ове/ от семейството;
- смърт на член от семейството;
- разпространение на наркотици и упойващи вещества сред населението;
- насилие.

Социални:

- Липса на семейство и отказ от изпълнение на родителски задължения поради ранни или много раждания и/или липса на подкрепа и семейна среда;
- Липса на капацитет за отглеждане и възпитание в семейството;
- Отпадане от образователната система;
- Понижаване на качеството на образование;
- Нарастване на престъпността;
- Трафик на хора;
- Етническа принадлежност.

При анализа на рисковите групи беше констатирана липсата на достатъчно точни данни за броя на лицата, които попадат в съответните групи, особено в случаите на потенциален риск. Една от причините за това е, че системите на социалното подпомагане и социалните услуги не са ориентирани към превенция на риска от социално изключване.

В резултат от анализа на рисковите фактори се обособяват редица основни рискови групи и подгрупи, които да бъдат обект на въздействието на общинаната стратегия за развитие на социалните услуги.

2.1.1. Деца в риск

2.1.1.1. Деца, настанени в институции и отглеждани извън биологичните си семейства

Децата, настанени в институции в повечето случаи имат забавено физическо и психическо развитие, което от своя страна възпрепятства тяхното осиновяване. Недостатъчно развитата услуга **приемна грижа** също допринася за големия брой и дългия престой на децата в институции.

На територията на Община Ямбол съществуват две специализирани институции за деца . ДМСГД и ДДЛРГ.

Дом за медико социални грижи за деца – Ямбол, с капацитет 120. Настанени деца в институцията към датата на изготвяне на стратегията са 71. От тях момичета – 46, момчета – 25. Децата в увредено общо състояние със специфични здравни потребности са 21, на възраст от 0 до 3 год.

От анализът на настаняванията на децата в ДМСГД - гр.Ямбол могат да бъдат направени следните изводи и обобщения:

- Децата в ДМСГД постъпват най-често направо от родилен дом и от болнично заведение.
- Най-много са децата от семейства с родители, които сами отглеждат децата си /самотни родители/ - 50.
- Няма постъпили деца сираци.
- голяма част от децата със съгласие за осиновяване са със здравословни проблеми или с изоставане в развитието и престояват в дома до навършване на необходимата възраст
- Голяма част от децата настанени в специализираната институция са деца от семейства в неравностойно социално положение.
- Родителите на децата са с много нисък социален статус и са в невъзможност да се справят с отглеждането им.
- Тъй като настаняването в специализирана институция е предприето като крайна мярка за закрила, възможностите за реинтеграция на децата в биологичното им семейство са ограничени.

През 2010г на територията на ДМСГД в партньорство с Община Ямбол , ЦОПСИ реализира проект ” Алтернативни социални услуги за малки деца” ” Защитени пространства”.

В резултат на действията на социалните служби голяма част от децата, настанени в ДМСГД са с решен статут за осиновяване. Данните показват, че осиновяванията се реализират най-често за деца до 3 години. Трудно се осиновяват децата в училищна възраст. Това налага да се търсят допълнителни ресурси за подпомагане работата за изграждане на връзка с биологичното семейство и реинтеграцията на децата. Частично решение за тези деца може да бъде и приемната грижа, която разкрива добри възможности да се работи с биологичните семейства за реинтегриране на техните деца.

Дом за деца лишени от родителски грижи ”Юрий Гагарин”

На територията на община Ямбол функционира само една институция за деца лишени от родителски грижи- ДДЛРГ „Юрий Гагарин”. Домът е с капацитет 70 места, в него към края на месец март 2011г има настанени 53 деца/ в това число 18 от община Ямбол/. В дома се настаняват деца на възраст от 7 години до 18 години или до завършване на средно образование, но не повече от 20 години.

Капацитетът на Дома е намален от 100 на 70 места; заради разкритите 2 Преходни жилища на територията му за 4 момичета и 4 момчета и предстоящото разкриване на ЦНСТ с капацитет от 12 деца.

Анализът на настаняванията в ДДЛРГ през наблюдавания период показват следните тенденции:

- налице е тенденция към намаляване броя на настаняванията;
- настанените деца са предимно от ромски произход, често от многодетни семейства или деца на самотни родители;
- около 75% от децата невписани в регистрите за осиновяване поддържат различна степен на връзка с родителите си или с разширеното семейство;
- ползването на подкрепящи социални услуги в общността от настанените в институциите деца оказва благоприятно влияние върху тяхното развитие и способства процеса на социализация и реинтеграция;
- около 80%-85% от децата настанени в институции имат семейство и са настанени поради невъзможност да бъдат отглеждани в семейна или близка до семейната среда.

2.3.1.2. Деца, настанени при близки и роднини

Броят на децата настанени при близки и роднини за общината не е висок .В тази група попадат деца от семейства на родители с нисък родителски капацитет, самотни родители, многодетни семейства, деца на родители, напуснали страната и деца на родители със здравословни и психически проблеми. Положителната страна на тази форма на отглеждане на деца в риск е, че тя способства извеждане на деца, настанени в институции и реинтеграцията им в разширените семейства. Негативен отпечатък върху процеса е натиска върху социалните служби за формално предприемане на мярката с цел финансово облагодетелстване с предвидените от законодателството форми на подпомагане за този вид грижа. Настаняването при близки и роднини в по-голямата си част е основен механизъм за превенция на институционализацията, както и попадането на голям брой деца във всички потенциални рискове.

2.3.1.3. Деца, настанени в приемни семейства

Доброволната и професионална приемна грижа е социална услуга в общността, която придобива все повече популярност. Като цяло законодателната рамка и усилията на социалните служби са насочени в правилна посока за увеличаване броя на приемните семейства и респективно на настанените в тях деца. Услугата *приемна грижа* е ефективен механизъм както в посока на деинституционализация и реинтеграция на децата в биологичните им семейства, така и на временна мярка за деца попаднали в риск, ненастанени в специализирани институции.

2.3.1.4. Деца с увреждания

По данни на ДСП към месец декември 2010 година децата с множествени увреждания на територията на община Ямбол са 203. Най-голям е процента на децата с физически увреждания. Следва броя на децата с ментални увреждания, 28 с умствена изоставалост и 12 с психични заболявания.

Децата с увреждания са сложна целева група, тъй като обединява деца с физически, умствени, комбинирани, психически и сензорни увреждания. Тези деца имат трайни, понякога и необратими значително ограничени функционални възможности, в следствие на заболяване или друго увреждане, което нарушава нормалното им развитие.

Основни проблеми на тази целева група деца и техните семейства са:

- липса на достъпна среда и затруднения с транспорта – повечето родители са скептични заради мащаба на необходимите инвестиции и разочарованието от качеството и достъпността на изградената вече среда. Част от самотните майки нямат възможност самостоятелно да осигурят транспорт на децата и разчитат на помощта на роднини и приятели.
- Недостатъчно средства за осигуряване на необходимите здравни грижи – лекарства, специализирано лечение; голяма част от родителите са самотни и се затрудняват при плащане на наем на жилище и покриване разходите за консумативи;
- Заплатата на личен асистент често е основен източник на доходи за част от родителите;
- Затруднен достъп до образование – част от децата във възраст, подлежащи на задължително обучение, не посещават училище;
- Няма диференцирани услуги за деца с различни по вид и степен увреждания. Това възпира родителите да ползват предоставените дневни услуги.
- По-голяма част от децата остават изолирани в семейството;
- Недостатъчен брой квалифицирани кадри за работа с деца с увреждания и техните семейства.

2.3.1.5. Деца с противообществени прояви и девиантно поведение

Това са деца с девиации в поведението, които са предизвикани от фрустрация, проблеми във взаимоотношенията дете-родител и др. При тях те се проявяват като агресия, автоагресия, демонстративно поведение, лъжа, бягства от училище и от дома, девиантни прояви и др.

В тази група се включват деца, просеци, проституиращи, със зависимо поведение, с извършени престъпления и противообществени прояви. Основните фактори за извършване на противообществени прояви от деца са: занижен родителски контрол и липса на здрава семейна среда; слаба връзка родител - дете; психо-травмиращи семейни взаимоотношения; неблагоприятна приятелска среда; микросоциална и педагогическа занемареност; деформация в ценностната система.

Най - често срещани в работата на О"ЗД при Д"СП" са случаите на проблеми във взаимоотношенията дете – родител.

2.3.1.6. Деца, отпаднали и с риск от отпадане от училище

Според данни на РИО – Ямбол броят на децата, отпадащи от училище е сравнително постоянен. При съвременната политика в образователната система се наблюдава от една страна силен стремеж за прибиране и задържане на децата в училище, а от друга - изнасяне на прекалено оптимистични и може би не достатъчно достоверни данни за необхванати деца, отпаднали или заплашени от отпадане от училище. Увеличаващата се неграмотност и разрастващия се брой на лица с нисък образователен статус, които са „основен ресурс” на почти всички останали рискови групи правят проблема с тази рискова група все по-сериозен. Необходима е силна синхронизация на усилията на всички ангажирани страни за решаване на проблема, както и сериозни превантивни мерки. По отношение на децата, които са в риск от отпадане от училище се предприемат комплексни действия от ОЗД, педагогически съветници, учители, Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни и ЦОП. Услуги по отношение на тях се предлагат в ЦОП – Ямбол. Деца, отпаднали от училище през учебната 2007–2008 г. – 281. Деца, отпаднали от училище през учебната 2008–2009 г. – 186. Деца, отпаднали от училище през първи срок на учебната 2009–2010 г. – 74.

2.3.1.7. Деца със специални образователни потребности

Регистрираните деца със специални потребности в община Ямбол през 2010 г. са 203. Сравнително не голяма рискова група, която изисква различен подход, фокусиран върху индивидуалната работа. Проблемите се решават с различни подходи и методи чрез осигуряване на ресурсни учители, специални педагози, логопеди, психолози, работа с педагогически съветници, включване в различни програми и проекти и обучение и възпитание в помощни училища. Необходим е възможно най-пълнен обхват на прилагането на различните мерки, с цел превенция от попадането на тези деца в други рискови групи.

2.3.1.8. Деца жертвни на насилие и трафик:

Сравнително постоянен се запазва броят 8 на децата преживели насилие. Тази рискова група деца продължава да не се регистрира или да се регистрира в малка степен, поради премълчаване на тези престъпления, като влияние оказват страхът, недоверието в институциите, липсата на опит и на други фактори. Децата, жертва на насилие и трафик е специфична група, която изиска високо квалифицирана психо-терапевтична интервенция, както и работа в мрежа на институциите и доставчиците на услуги за превенция на насилието и кризисна интервенция. На територията на община Ямбол няма регистрирани деца, жертва на трафик.

2.3.1.8. Деца на улицата

Общият брой деца, които са регистрирани като просеци за 2009 г. е 2. За 2010 г. няма регистрирани. Всички те са от ромски произход. Според ОЗД спрямо тях са предприети адекватни мерки за закрила. Съществуващата система на грижи за децата на улицата вече не е само от институционален тип, а и под формата на социални услуги в общността. ОЗД и ДПС имат график за летни дежурства за закрила на деца на улицата.

2.3.2. Възрастни/пълнолетни в риск

2.3.2.1. Възрастни с увреждания живеещи в общността и настанени в институция

Няма данни какъв е относителният дял на хората с увреждания спрямо общия брой на населението в общината. По данни на Дирекция „Социално подпомагане” към месец април 2010г. лицата с увреждания над 70%, получаващи интеграционни добавки са 4252. Но имайки предвид възрастовата структура на населението в община Ямбол, считаме че това е рискова група на която трябва да се обърне внимание. Могат да бъдат изведени някои проблема:

- Недостиг на здравни услуги – рехабилитация;
- Изолация от пазара на труда и необходимост от обучения за активно включване на пазара на труда;
- Подкрепа в общността за подобряване на контактите и общуването;
- Липса на подкрепа за семейството;
- Липса на клинични пътеки за голяма част от заболяванията.

2.3.2.2. Стари хора

Имайки предвид, че 26% от населението на община Ямбол е от третата възраст е важно да се идентифицират съответните проблемни зони. Често старите хора са самотноживеещи, със съпътстващи заболявания, с ниски доходи и живеещи при влошени битови условия.

Това е характерна и значително увеличаваща се рискова група в резултат на редица икономически, социално-демографски и миграционни процеси. Населението в активна трудоспособна възраст трудова реализация в големите градове в резултат на това остават много на брой самотни хора и възрастни семейства. Попаднали в това състояние самотните възрастни хора са основа част от хората, които са настанявани в институции или попадат в групата на хората с увреждания. Липсата на подкрепа от страна на близки от семейството в комбинация с останалите трудности от ежедневието на възрастните хора са предпоставка за тяхната институционализация. Веднъж институционализиран възрастният човек, постепенно се променя и губи понякога и завинаги своите умения за самостоятелен живот. Държавата и общината разходва големи ресурси за издръжка на институции- текущи разходи и персонал, което би могло да се избегне, ако тези хора получат подкрепа в своя дом. Старите хора имат нужда предимно от:

- Подкрепа за ежедневните грижи в дома - помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване;
- Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- Осигуряване на социални контакти и психо- социална подкрепа;
- Компенсиране на изолираността от достъп до социални и здравни услуги на малките населени места в селските райони.

2.3.3. Специфични общности и групи в неравностойно положение

2.3.3.1. Безработни

Общият процент на безработицата през 2010г. е 8,09% от трудоспособното население на общината- 3465 лица. От тях безработните младежи от 18 до 29 годишна възраст са 720 и безработни лица над 55 години- 639. От общият брой на регистрираните безработни лица с основно и лица без образование са 1160. Данните показват, че групата на безработните лица се състои

предимно от лица с ниско или никакво образование, както и липсата на квалификация и трайно изградени трудови навици. Характерно за нея е периодичната временна работа като ниско квалифицирана работна ръка, предимно в сивия икономически сектор. Броят на трайно безработните над една и над три години е относително голям. Групата се попълва и от лица със специфични трудови знания и умения, както и от хора в пред пенсионна възраст, които са силно изолирани от пазара на труда и възможностите им за трудова реализация са сведени до минимум. Като правило тези характерни групи не поддържат регистрация в ДБТ, не ползват посреднически услуги и по този начин не са регистрирани като активно търсещи работа. Трайно безработните лица относително бързо попадат в състояние на бедност, лоши битови условия, с ограничен достъп до здравни услуги. Те са поставени в силна социална изолация и в не редки случаи изпадат в депресивни състояния, проявяват склонност към криминални прояви, включване в групова престъпност и всякакъв вид асоциални прояви. В много случаи безработните лица задлъжняват финансово на кредитни институции и на други лица като по този начин стават зависими или попадат под ударите на закона.

2.3.3.3.Общности, лица и семейства в неравностойно положение

Групата на лицата и семействата в неравностойно положение също е характерна с множество рискове. При лицата на трайното подпомагане от страна на държавата са факт ред отрицателни въздействия като ниски доходи, не задоволяване на основни жизнени потребности, изолация от пазара на труда, влошаване на здравния статус. По този начин трайно подпомаганите лица са под влияние на всички възможни рискове в обществото. Групата се характеризира от лица предимно в трудоспособна възраст, с ниска или без квалификация и образование, от многодетни семейства. Те са основната група, която захранва с работна ръка сивия икономически сектор и са склонни на всякакъв тип нелегална и незаконна заетост. Дългото подпомагане прави тези лица и семействата им почти изцяло и трайно зависещи от системата на социално подпомагане.

Към тази група са причислени и лицата с остри жилищни нужди. Тя се характеризира с три съществено разнородни сегмента. От една страна са членовете на многолюдни семейства, предимно от ромската общност, а от друга страна, това са единични случаи, на лица, които по различни причини са останали без жилище и лица, за които това е предпочитан начин на живот.

Огромна е групата на етническите общности в неравностойно положение. В тях са налице разнообразни рискови фактори увеличаващи бедността - слабо владеене на български език, ниско или липсващо образование и квалификация, нередовно посещаване и ранно отпадане от училище, трайна безработица и липса на трудови навици и умения, ограничени възможности за реализация на пазара на труда, лоши битови условия и липса на достъп до образователни, здравни и социални услуги. Обособеното гето само по себе си е източник на рискови модели на поведение. Характеризира се с най-голям брой многодетни семейства, непълнолетни майки, лица на продължително социално подпомагане, деца настанени в институции.

Целта на анализа на предоставяните социални услуги на територията на община Ямбол е както да се оценят настоящите възможности за справяне с проблемите на рисковите целеви групи, така и да се изгради визия за откриване на нови такива, чрез които да се подобри състоянието на най-бедните и засегнати от различни социални фактори граждани на общината.

2.4. Анализ на дефицитите на услуги и мерки - общи заключения

Целта на анализа на предоставяните социални услуги на територията на община Ямбол е както да се оценят настоящите възможности за справяне с проблемите на рисковите целеви групи, така и да се изгради визия за откриване на нови такива, чрез които да се подобри състоянието на най-бедните и засегнати от различни социални фактори граждани на общината.

Наличните услуги са разглеждани основно в две групи – услуги за деца и услуги за възрастни лица и стари хора. Предлагащите социални услуги в общността не покриват реалните потребности и не обхващат всички рискови групи.

Изводи за услугите за деца:

- В община Ямбол има две специализирани институции за деца
- За децата настанени в институциите е осигурена възможност да ползват социални услуги в общността.
- Център за обществена подкрепа предлага услуги за уязвими семейства и деца в риск, които включват семейно консултиране и подкрепа.
- Все още са слабо развити формите на алтернативна семейна грижа/ приемна грижа.
- Развити са услуги за деца с проблемно поведение, но те не успяват ефективно да покрият всички нуждаещи се;
- Предоставяните услуги са недостатъчни като брой, като разновидност и като капацитет и не удовлетворяват изведените потребности на всички идентифицирани целеви групи. Съществува дисбаланс между предоставянето на социалните услуги за деца и за възрастни.
- Услугите по ранна интервенция и превенция на изоставянето на деца в институции са крайно недостатъчни или липсват – както на ниво родилен дом, така и в общността.
- Няма гарантиран комплекс от услуги по превенция на изоставянето на деца, които да оказват подкрепа на родители и деца, да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата (включително, училища за родители), училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца. Към момента се предоставя услугата личен асистент и социален асистент за деца с увреждания, но капацитетът е твърде ограничен.
- Сегашният пазар на социални услуги предлага ограничен брой услуги, които се предоставят на терен. Не са развити мобилните (амбулантни) услуги. Такива услуги биха имали ефект върху маргинализирани етнически групи, живеещи в условията на гето; правонарушители; проституиращи младежи; зависими; с психични заболявания и др., които сега не са обхванати от системата на социалните услуги.

Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

- Специализираните услуги за възрастни хора не задоволяват потребността на желаещите и нуждаещите от настаняване. На територията на общината има една специализирана институция за възрастни.
- Успешно се развиват услугите в общността за възрастни – традиционно развитият Домашен социален патронаж и новите услуги: Домашен помощник, Социален асистент, Личен асистент. Липсата на подготвени специалисти по социална работа в тези услуги, обаче, води до това, че дейностите се свеждат само по предоставяне на храна или до хигиенно и санитарно обслужване. Финансираните по проекти услуги в домашна среда са с определен период на изпълнение и има риск за тяхната устойчивост. Услугите Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник са добра алтернатива на институционализирането на възрастни самотни хора и на хора с тежки увреждания. Към момента те се предоставят основно по ОП „Развитие на човешките ресурси” и не са достатъчни да покрият потребностите.
- Услугите в общността за стари хора и хора с увреждания към момента предвид капацитета се ползват от малък брой лица..
- Недостатъчен е броят на услугите от резидентен тип за възрастни с различни увреждания, за да покрият констатираните потребности. С оглед процеса на деинституционализация на

настанените в специализирани институции в други области следва да се планира разкриването на няколко услуги от този тип.

- Липсват услуги за възрастни за кризисно настаняване, както и Центрове за настаняване от семеен тип за стари хора и хора с увреждания, за които е идентифицирана голяма потребност.
- Налице са положителен опит и добри резултати в предоставянето на услуги, финансирани от различни програми и проекти. Отчетен е недостигът на устойчивост на социалните услуги, които не се финансират от републиканския и общинските бюджети.
- Огромен ресурс представлява опитът на неправителствените организации, който би могъл да се използва успешно за разширяване обхвата и разнообразяване на услугите за различните групи потребители.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3. Визия и цели

3.1. Визия

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Ямбол цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в общината и да допринесе за развитие на общинската социална политика като ефективна система от социални услуги, която поставя в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество. Стратегията цели да създаде условия за пълноценна реализация чрез грижа и подкрепа на местните общности, групи и лица в риск като осигури достъпни и качествени социални услуги на територията на община Ямбол.

3.2. Ценности и принципи

Основна ценност за стратегията е всеки човек със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Чрез общинската социална стратегия община Ямбол се присъединява към европейските принципи на хуманност и солидарност като **осигурява достъпни и качествени социални услуги, интегрира общности и индивиди и гарантира пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.**

Общоприетите принципи при планиране на социалните услуги предопределят основата за солидарно участие на обществото, като цяло, в създаването на един, достатъчно приемлив от широките слоеве на населението, документ с предварително осъзната необходимост и оценена впоследствие значимост.

Стратегията утвърждава следните принципи и ценности при планирането и предоставянето на социални услуги:

- Планиране с участието на заинтересованите страни на областно, общинско и национално ниво;
- Съответствие на социалните услуги с международните документи относно човешките права;
- Съответствие с реалните нужди на групите в риск;
- Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- Изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- Равен достъп до услуги за всички живеещи на територията на област Ямбол;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки;

- Иновативност в процеса на планиране и предоставяне на социални услуги;
- Насърчаване на услугите в общността;
- Предоставяне на възможност за участие на потребителите в процеса на планиране и потребление на услугите;
- Осигуряване на достатъчно социални услуги, даващи възможност за личен избор на потребителя;
- Зачитане на човешките права и съответствие на социалните услуги с добрите международни практики
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др. както и съответните подзаконови нормативни актове.

3.3. Направления и приоритети на общинската стратегия. Приоритетни целеви групи.

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления.

Приоритетните направления в контекста на Областната стратегия са групирани в две посоки - отнасящи се до **съдържанието на социалните услуги** и до **начина на функциониране и изпълнение** на услугите и мерките за социално включване.

Избраните приоритетни направления за **съдържанието на социалните услуги** включват:

Приоритетно направление 1:

Превенция на изоставянето и деинституализация на грижите за деца

Намаляване на дела на децата, настанени в специализираните институции за деца ще доведе до коренна промяна в социалните услуги в община Ямбол, до реформиране и закриване на специализираните институции. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип. Деинституционализацията е възможна единствено чрез разширяване спектъра на услуги от резидентен тип и създаване на възможности за извеждане на децата от институциите, превенция на изоставянето и подкрепа на семейства в риск за подобряване на грижата за децата в семейството.

Приоритетно направление 2:

Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица.

Социално включване на общностите в неравностойно положение и уязвимите изключени групи, съхраняване на човешкото достойнство и социална справедливост. Чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността ще се изгради модел за подкрепа на нуждаещи се пълнолетни лица в неравностойно социално положение, така че да не напускат собствения си дом и общност, ще се подобри достъпът до качествени здравни услуги и образование, както и интегриране на пазара на труда.

Приоритетно направление 3:

Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот.

Създаване на условия за качествено предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот. Осигуряване на подкрепящи услуги за хората от третата възраст за пълноценен живот в добро здраве. Самотата е основен фактор за социална изолация. Затова приоритет в развитието на услугите ще бъдат мобилни услуги, насочени към подкрепа на самотно живеещи възрастни хора и самотни родители.

Функционалните приоритетни направления, подпомагащи ефективното изпълнение на основните дейности в Общинската стратегия, обхващат:

Приоритетно направление 4:

Развитие на човешките ресурси.

С оглед бързото развитие на социалните услуги в Община Ямбол, изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

Приоритетно направление 5:

Изграждане на междусекторно сътрудничество.

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на общинско ниво, ще доведе до създаване на междуобщинско партньорство, а с това и до увеличаване на мерките за социална подкрепа и за нуждаещи се целеви групи от Община Ямбол. Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и социални сектори – социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

Приоритетни целеви групи

Приоритетните целеви групи, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в община Ямбол са:

- **Деца в специализирани институции**
- **Уязвими семейства и деца в риск**
- **Деца в риск, включително необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище**
- **Деца и младежи със зависимости, жертва на трафик и проституция**
- **Хора с увреждания**
- **Етнически общности застрашени от социално изключване**
- **Възрастни в специализирани институции;**

- **Стари хора, със специален фокус към самотно живеещите**

3.4. Цели

3.4.1. Общи и специфични цели

Във всяко приоритетно направление на Общинската стратегия са набелязани общи и специфични цели и задачи:

Приоритетно направление 1:

Превенция на изоставянето и деинституализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри комплекса от услуги, предоставяни за деца и семейства, за предотвратяване и развитието на рискови фактори по отношение на изоставянето на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции.

Специфична цел 1.1. Повишаване на информираността на рисковите групи по отношение на негативните последици за развитието на децата, отглеждани в институции.

Мярка 1.1.1. Разработване на общински политики за повишаване на информираността на рисковите групи.

Специфична цел 1.2. Ранно идентифициране на случаи, при които съществува риск за настаняване на деца в институции и оказване на социална и психологическа подкрепа на семействата за предотвратяване на изоставянето на деца.

Мярка 1.2.1. Използване на създадената със съответната нормативна уредба партньорска мрежа от институции и организации в сферата на здравеопазването, образованието и социалното подпомагане, чрез създаден от тях координационен механизъм за ранно идентифициране и работа със семейства, при които съществува риск от изоставянето на деца.

Специфична цел 1.3. Подобряване на системата за социална подкрепа на семейства в риск от изоставянето на деца чрез предоставянето на адекватни услуги.

Мярка 1.3.1. Разкриване на центрове за социални услуги в общността, осигуряващи помощ, подкрепа, консултации, обучения и взаимопомощ на семейства в риск.

Мярка 1.3.2. Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството, обучение на децата със специфични образователни потребности.

Мярка 1.3.3. Развитие на родителския капацитет на млади ромски родители и създаване на негативни нагласи сред млади хора с рисково сексуално поведение по отношение на изоставянето на деца и настаняването им в институции.

Специфична цел 1.4. Развитие на услуги, заместващи родителската грижа чрез приемна грижа и грижа за деца в семейства на близки и роднини.

Мярка 1.4.1. Развиване на социалната услуга *приемна грижа* за увеличаване броя на приемните семейства и повишаване качеството на предоставяната услуга. Услугата *приемна грижа* е приоритетна в процеса на деинституционализацията на грижите за деца.

Специфична цел 1.5. Трансформиране на институциите за деца.

Мярка 1.5.1. Оценяване потребностите на децата от специализираните институции (СИ) с цел определяне на възможностите им за деинституционализация.

Мярка 1.5.2. Планиране на етапите за реформиране на специализираните институции за деца през периода 2011 - 2015г.

Мярка 1.5.3. Развитие на услуги за реинтегриране на децата от специализираните институции в биологичното или разширеното семейство.

Мярка 1.5.4. Трансформиране на специализирани институции (СИ) за деца в община Ямбол Изграждане на центровете за настаняване от семеен тип и „защитени жилища”за извеждане на деца от СИ.

Мярка 1.5.5. Изграждане на центровете за настаняване от семеен тип и „защитени жилища”за извеждане на деца от СИ.

Мярка 1.5.6. Извеждане на деца от СИ в семейна среда

Мярка 1.5.7.Изграждане на защитени и преходни жилища за подпомагане на социалната интеграция на младежите и лицата, напускащи специализирани институции.

Мярка 1.5.8. Общински програми/мерки за здравна профилактика и семейно планиране

Приоритетно направление 2:

Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица.

Обща цел 2. Развитие на услуги за социално включване на групи и лица в неравностойно положение.

Специфична цел 2.1. Развитие на социални, здравни и превантивни услуги в ромска общност, основани на принципите на мобилната работа, здравно-социалния подход и медиаторството в общността.

Мярка 2.1.1. Разкриване и развитие на Общностни центрове за предоставяне на социални, здравни и превантивни услуги в общността.

Мярка 2.1.2. Предоставяне на услуги за помощ и подкрепа на лица в процеса на тяхната ресоциализация.

Специфична цел 2.2. Развитие на социални, здравни и превантивни услуги за лица, жертва на насилие (включително - на трафик), с рисково поведение (проституиращи, зависими и др.) и лица, нуждаещи се от подкрепа за ресоциализация (преживели насилие, излезли от местата за лишаване от свобода, преодолели зависимост и др.).

Мярка 2.2.1. Предоставяне на услуги за помощ и подкрепа на лица в процеса на тяхната ресоциализация.

Специфична цел 2.3. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване и разширяване на услуги и грижи в общността.

Мярка 2.3.1. Подобряване на качеството и разширяване на обхвата на съществуващите услуги за деца и лица с увреждания.

Мярка 2.3.2. Разкриване и развитие на дневни центрове, услуги в домашна среда (личен асистент, социален асистент, домашен помощник).

Мярка 2.3.3. Разкриване и развитие на услуги, подпомагащи заетостта на хора с увреждания.

Мярка 2.3.4. Разкриване и развитие на резидентен тип грижа от семеен тип, подпомагаща деинституционализацията на настанените в институции хора с увреждания.

Мярка 2.3.5. Изграждане на защитени жилища във връзка с деинституционализацията на услугите за хора с увреждания.

Приоритетно направление 3:

Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот.

Обща цел 3: Да се подобри качеството на живота на старите хора в Община Ямбол, чрез:

Специфична цел 3.1: Развитие на широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда

Мярка 3.1.1. Разкриване и развитие на центрове за социални услуги (ЦОП или други) за хора, на които им предстои пенсиониране, пенсионери и техните семейства, включващи различни форми за социално-психологическа работа: индивидуално и семейно консултиране, групи за взаимопомощ и др.

Мярка 3.1.2. Разширяване на услугата „социален асистент“, „домашен помощник“ и „домашен патронаж“.

Специфична цел 3.2. Деинституционализация на услугите за стари хора.

Мярка 3.2.1. Предоставяне на услуги в среда, близка до домашната.

Мярка 3.2.2. Разширяване на социалните услуги, предоставяни в общността.

Приоритетно направление 4:

Развитие на човешките ресурси

Обща цел 4: Повишаване ефективността на управление на социалните услуги в община Ямбол

Специфична цел 4.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво за управление на социални услуги

Мярка 4.2.1.1 Обучения и експертна подкрепа за изграждане на капацитет за управление на социалните услуги.

Първоначалните обучения могат да се организират от ръководителите на институции и организации, ангажирани с изпълнението на настоящата Стратегия за развитие на социалните услуги в община Ямбол.

Мярка 4.2.1.2. Ресурсно обезпечаване на развитието на звената, ангажирани с управлението на социалните услуги на територията общината.

Мярка 4.2.1.3. Изграждане на умения за мониторинг и оценка.

Дейностите в тази мярка са разработени предимно за изграждане на капацитета и практическите умения на Звеното за мониторинг и оценка (ЗМО) и на членовете на Общинската комисия за координиране, управление и мониторинг на изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Ямбол.

Мярка 4.2.1.4. Изграждане на умения за разработване и изпълнение на проекти, финансирани от структурните фондове на ЕС в областта на социалните услуги.

Мярка 4.2.1.5. Въвеждане на ефективни системи на супервизия в социалните услуги.

Специфична цел 4.2.2. Подобряване на качеството на социалните услуги чрез модернизация на съществуващата материална база.

Мярка 4.2.2.1. Доставка на ново оборудване за подобряване качеството на социалната и рехабилитационна дейност, съобразно спецификата на социалните услуги

Приоритетно направление 5:

Изграждане на междусекторно сътрудничество

Обща цел 5: Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междусекторно сътрудничество.

Специфична цел 5.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Специфична цел 5.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

3.4.2. Ключови индикатори за постиженията на Стратегията.

В дългосрочен план общинската стратегия за социални услуги цели да превърне град Ямбол в територия с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобряване качеството на живот, максималната самостоятелност, пълноценната реализация и грижа за възрастни и деца с различен статус и групи в риск.

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги са:

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги за деца чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 5:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;
- Увеличена степен на териториално обхващане на рисковите общности и индивиди чрез развитие на мобилни услуги за нуждаещи се хора и рискови групи;
- Закрити 2 специализирани институции за деца;
- Намаляване на броя на изоставените деца с 10 % годишно;
- Повишен капацитет за управление на социалните услуги;
- Инициирани и развитие най-малко на 5 смесени междусекторни услуги и/или мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.
- Предотвратена институционализация на 60% от децата в риск от изоставяне, настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване;
- Подобро условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 25% от старите хора с приоритетно обхващане на самотно живеещите;

4.Интервенция – социални услуги и мерки

Настоящата стратегия представя развитието на социалната политика в град Ямбол за периода 2011 – 2015г. и дефинира необходимостта от определяне целите и задачите на местната власт , НПО и местната общност към разрешаване нарастващите потребности на жителите на общината от социални услуги и подкрепа.

Тя е съобразена с изискванията на нормативните актове, регламентиращи предоставянето на социални услуги, децентрализацията при управлението и финансирането им, с Общински план за развитие 2007 – 2013г. и се основава на приоритетите и насоките в областта на социалната политика, приети с различни документи:

- Ориентиране на социалните услуги към най-уязвимите групи хора – хора с увреждания, възрастни хора;
- Преминаване към алтернативни форми на социални услуги, предлагани в общността, съобразно потребностите на хората от Общината;
- Привличане на партньори при предоставяне на социални услуги: други държавни и общински институции, НПО и бизнеса, с оглед подобряване на социалната интеграция и качеството на живот на хората;
- Подобряване и увеличаване на обема на вече съществуващите социални услуги, предлагани в общността за възрастни и хора с увреждания;
- Предоставяне на нови форми на социални услуги и подобряване достъпа до тях на рискови групи;
- Разширяване на партньорството с неправителствения сектор и други институции.
- Развитие на **междусекторни услуги** и програми

Приоритетно направление 1:

Превенция на изоставянето и деинституционализация на грижите за деца.

Обща цел 1. Да се подобри комплекса от услуги, предоставяни за деца и семейства, за предотвратяване и развитието на рискови фактори по отношение на изоставянето на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции.

Специфична цел 1.1. Повишаване на информираността на рисковите групи по отношение на негативните последици за развитието на децата, отглеждани в институции.

Мярка 1.1.1. Разработване на общински политики за повишаване на информираността на рисковите групи.

Дейност 1.1.1.1. Провеждане на общински информационни кампании, фокусирани към местните общности с цел, превенция на изоставянето на деца в институции.

Дейност 1.1.1.2. Провеждане на информационни срещи и обучения по превенция на изоставянето на деца с рискови групи и общности по отношение изоставянето на деца. Дейностите ще се провеждат от центрове за социални услуги (ЦОП или други), които имат ресурси за работа с местни общности.

Дейност 1.1.1.3. Използване на медиатори в ромската общност с цел предотвратяване на ранните бракове и подкрепа на самотни бъдещи майки с цел превенция на изоставянето.

Специфична цел 1.2. Ранно идентифициране на случаи, при които съществува риск за настаняване на деца в институции и оказване на социална и психологическа подкрепа на семействата за предотвратяване на изоставянето на деца.

Мярка 1.2.1. Използване на създадената със съответната нормативна уредба партньорска мрежа от институции и организации в сферата на здравеопазването, образованието и социалното подпомагане, чрез създаден от тях координационен механизъм за ранно идентифициране и работа със семейства, при които съществува риск от изоставянето на деца.

Специфична цел 1.3. Подобряване на системата за социална подкрепа на семейства в риск от изоставянето на деца чрез предоставянето на адекватни услуги.

Мярка 1.3.1. Разкриване на центрове за социални услуги в общността, осигуряващи помощ, подкрепа, консултации, обучения и взаимопомощ на семейства в риск.

Дейност 1.3.1.1. Завишаване капацитетът на ЦОП.

Дейност 1.3.1.2. Разкриване на център с мобилни екипи за ранна превенция на изоставянето на деца с увреждания от 0 до 3 години.

Мярка 1.3.2. Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството, обучение на децата със специфични образователни потребности.

Дейност 1.3.2.1. Осигуряване на достъпна околна среда за децата с увреждания.

Дейност 1.3.2.2. Услуги, подпомагащи обучението на деца със специфични образователни потребности.

Дейност 1.3.2.3. Създаване на дневен център за подкрепа на деца със СОП, обучавани в общообразователни училища.

Мярка 1.3.3. Развитие на родителския капацитет на млади ромски родители и създаване на негативни нагласи сред млади хора с рисково сексуално поведение по отношение на изоставянето на деца и настаняването им в институции.

Дейност 1.3.3.1. Разширяване функциите на Медицинската практика в ромска общност и обучение на целевата група в ЦОП и Общностен център.

Дейност 1.3.3.2. Обучение на медиатори за ранна превенция на изоставянето в ромска общност.

Специфична цел 1.4. Развитие на услуги, заместващи родителската грижа чрез приемна грижа и грижа за деца в семейства на близки и роднини.

Мярка 1.4.1. Развиване на социалната услуга *приемна грижа* за увеличаване броя на приемните семейства и повишаване качеството на предоставяната услуга. Услугата *приемна грижа* е приоритетна в процеса на деинституционализацията на грижите за деца.

Дейност 1.4.1.1. Съществуващият Център за обществена подкрепа ще участва в предоставянето на услугата „приемна грижа”.

Дейност 1.4.1.2. В рамките на услугата приемна грижа ще се създават алтернативни форми за краткосрочна грижа за изоставени деца (новородени и по-големи) с настаняване по спешност като превенция на настаняването в специализирани институции. Определяне на 3-5 професионални приемни семейства за спешно краткосрочно настаняване на изоставени деца - новородени и на по-късна възраст - за периода на процедурите по осиновяване, или за намиране на решение за грижата за детето (настаняване при близки и роднини, приемна грижа или ЦНСТ).

Специфична цел 1.5. Трансформиране на институциите за деца.

Мярка 1.5.1. Оценяване потребностите на децата от специализираните институции (СИ) с цел определяне на възможностите им за деинституционализация.

Дейност 1.5.1.1. Създаване и развитие на интердисциплинарни екипи по деинституционализация на децата.

Мярка 1.5.2. Планиране на етапите за реформиране на специализираните институции за деца през периода 2011 - 2015г.

Дейност 1.5.2.1. Изработване на планове за развитието на съществуващите специализирани институции за деца в община Ямбол

През първата година от Стратегията (2011г.) ще се разработят планове за реформиране на специализирани институции за деца в съответствие с договорените приоритети на Общинаната стратегия. В плановете се включва изпълнението на всяка конкретна стъпка при реструктурирането на специализираните институции за деца, включително планиране на етапите на извеждане на децата и постепенно намаляване на капацитета им. Изготвяне на индивидуални оценки на настанените деца, установяване на контакти със семействата и близките им, определяне на план за действие за всяко дете. Тези дейности към настоящия момент са стартирали за община Ямбол.

Дейност 1.5.2.2. Съгласуване на актуализираните планове за всяка специализирана институция за деца на общинско и областно ниво, както и на предложенията за разкриване на нови услуги в съответния дом извън вече предвидените в Общинаната стратегия.

Мярка 1.5.3. Развитие на услуги за реинтегриране на децата от специализираните институции в биологичното или разширеното семейство.

Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, СИ и ОЗД. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството и установяване на контакт с неговите близки и роднини; консултиране (социално, правно, психологическо), информиране, посредничество, материална подкрепа към семействата за отглеждане на детето, изведено от СИ.

Дейност 1.5.3.1. Формиране на екипи в ЦОП по реинтеграция на децата от ДМСГД – Ямбол, ДДЛРГ “Юрий Гагарин” – Ямбол.

Дейност 1.5.3.2. Работа на екипите по настаняване на децата в биологичните семейства, семействата на близки и роднини

Мярка 1.5.4. Трансформиране на специализирани институции (СИ) за деца в община Ямбол

Дейност 1.5.4.1. Трансформиране на ДДЛРГ “Юрий Гагарин”, Поетапно закриване на институцията и преобразуване в алтернативни услуги в общността, съгласно актуализирания институционален план.

Дейност 1.5.4.2. Трансформиране и подготовка за закриване на ДМСГД - Ямбол и разкриване на нови услуги в подкрепа на майчинството, превенция на изоставянето със специален фокус към деца с увреждания. Разкриване на нови иновативни услуги в общността.

Закриването на ДМСГД ще се извърши паралелно с постепенното изграждане на пакет от нови услуги за новородени и техните семейства, с участието на персонала на ДМСГД. С предимство ще се развиват социално-здравни услуги в общността (диагностика и рехабилитация, дневни и почасови грижи, консултиране и др.) и резидентен тип услуга за деца, които не могат да бъдат отглеждани в домашна среда .

Дейност 1.5.4.3. Във връзка с превенция на изоставянето на деца с увреждания се предвижда изграждане на Общностен център

Дейност 1.5.4.4. Във връзка с ранната превенция на изоставянето на деца разкриване на звено „Майка и бебе” към ДМСГД.

Мярка 1.5.5. Изграждане на центровете за настаняване от семеен тип и „защитени жилища” за извеждане на деца от СИ.

Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция - прием в масови детски ясли, градини, училища; и поддържане на връзката с родители, близки и роднини. За децата с тежки увреждания също се планира настаняване в новоразкрити ЦНСТ и то предимно за тези, които не могат да бъдат изведени в семейна среда предвид заболяването им и които се нуждаят от непрекъсната специализирана резидентна грижа. Броят на ЦНСТ в община Ямбол ще се определи окончателно след разработването на планове за закриване на институциите за деца в общината.

Дейност 1.5.5.1. Изграждане на ЦНСТ в гр.Ямбол за деца, изведени от ДДЛРГ с капацитет от 12 места, по проект след 2011 г.

Дейност 1.5.5.2. Изграждане на ЦНСТ в гр.Ямбол за деца, изведени в СИ извън област Ямбол с капацитет от 15 места;

Дейност 1.5.5.3. Изграждане на ЦНСТ в гр.Ямбол за деца с леки увреждания ,с капацитет от 12 места;

Дейност 1.5.5.4. Изграждане на ЦНСТ в гр.Ямбол за деца с увреждания изведени в СИ извън общината с капацитет от 8 места;

В ДМСГД –Ямбол има около 25 деца с тежки увреждания, за които са изчерпани възможностите за осигуряване на семейна среда. След трансформиране и подготовка за закриване на ДМСГД–Ямбол е необходимо постепенното изграждане на пакет от нови услуги, които да осигуряват дългосрочна грижа в близка до семейната среда с осигурени здравни и образователни услуги.

Дейност 1.5.5.5. Планиране изграждане на ЦНСТ в гр.Ямбол за деца с тежки увреждания изведени от ДМСГД, за които са изчерпани възможностите за осигуряване на семейна среда, с капацитет от 8 места;

Дейност 1.5.5.6. Планиране изграждане на ЦНСТ в гр.Ямбол за деца с тежки увреждания изведени от ДМСГД, за които са изчерпани възможностите за осигуряване на семена среда, с капацитет от 8 места;

Дейност 1.5.5.7. Планиране изграждане на ЦНСТ в гр.Ямбол за деца с тежки увреждания изведени от ДМСГД, за които са изчерпани възможностите за осигуряване на семена среда, с капацитет от 8 места;

Дейност1.5.5.8. Разкриване на още едно ЦНСТ на територията на област Ямбол за деца с увреждания, изведени от ДДМУИ извън област Ямбол, което ще бъде съобразено с препоръките на ДАЗД, разработени в съответствие със заключенията от оценките на настанените деца и младежи, направени в рамките на проекта на ДАЗД „Детство за всеки”.

Мярка 1.5.6. Извеждане на деца от СИ в семейна среда

Дейност 1.5.6.1. Осиновяване на деца от СИ.

Дейност 1.5.6.2. Извеждане на деца от СИ в приемни семейства.

Мярка 1.5.7.Изграждане на защитени и преходни жилища за подпомагане на социалната интеграция на младежите и лицата, напускащи специализирани институции.

Дейност 1.5.7.1. Изграждане на наблюдавано жилище в гр.Ямбол през 2012 г. в съответствие с разработения план за закриване на ДДЛРГ, с капацитет 8 места за пълнолетни лица в трудоспособна възраст, с възможност да бъдат изведени от СИ. Предоставяне на подслон и ежедневни грижи; осъществяване на дейности за постигане на социално включване и изграждане на умения за самостоятелен живот.

Дейност 1.5.7.2. Преходно жилище с капацитет 4 места за момичета от ДДЛРГ ”Ю.Гагарин” над16 годишна възраст, на които предстои да напуснат институцията.

Дейност 1.5.7.3. Преходно жилище капацитет 4 места за момчета от ДДЛРГ ”Ю.Гагарин” над 16 годишна възраст, на които предстои да напуснат институцията.

Мярка 1.5.8. Общински програми/мерки за здравна профилактика и семейно планиране

Дейност 1.5.8.1. Прилагане на цялостна програма за здравна профилактика на майчинството/бременността, насочена към нежелана и рискова бременност сред уязвими групи и лица.

Приоритетно направление 2:

Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица.

Обща цел 2. Развитие на услуги за социално включване на групи и лица в неравностойно положение.

Специфична цел 2.1. Развитие на социални, здравни и превантивни услуги в ромска общност, основани на принципите на мобилната работа, здравно-социалния подход и медиаторството в общността.

Мярка 2.1.1. Разкриване и развитие на центрове в ромска общност -Център за развитие на общностите

Дейност 2.1.1.1. Разширяване на дейността на съществуващата Ромска практика кв."Райна Княгиня" и разкриване на Център за равна интервенция за работа с представители на ромската общност и мобилни екипи към тях.

Специфична цел 2.1. Развитие на социални, здравни и превантивни услуги в ромска общност, основани на принципите на мобилната работа, здравно-социалния подход и медиаторството в общността.

Мярка 2.1.1. Разкриване и развитие на Общностен център за предоставяне на социални, здравни и превантивни услуги в общността.

Дейност 2.2.1.1 Разкриване и развитие на Общностен център за превенция на насилието и трафика на хора, включващ психо-социална работа с извършители на домашно насилие и на екипи за мобилна социална работа с целевата група

Мярка 2.1.2. Предоставяне на услуги за помощ и подкрепа на лица в процеса на тяхната ресоциализация.

Специфична цел 2.2. Развитие на социални, здравни и превантивни услуги за лица, жертва на насилие (включително - на трафик), с рисково поведение (проституиращи, зависими и др.) и лица, нуждаещи се от подкрепа за ресоциализация (преживели насилие, излезли от местата за лишаване от свобода, преодолели зависимост и др.).

Мярка 2.2.1. Предоставяне на услуги за помощ и подкрепа на лица в процеса на тяхната ресоциализация.

Дейност 2.2.1.1. Разкриване на ЦОП по превенция на насилието и трафика на хора, включващ психо-социална работа с извършители на домашно насилие и на екипи за мобилна социална работа с целевата група (Варна).

Дейност 2.2.1.2. Да се разкрие кризисен център в Ямбол за работа с лица и деца, пострадали от домашно насилие и жертви на трафик на хора.

Дейност 2.2.1.3. Разширяване дейността на ЦОП за превенция и ресоциализация на хора със зависимо поведение; деца и лица, преодолели зависимости и лица, излезли от местата за лишаване от свобода.

Специфична цел 2.3. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване и разширяване на услуги и грижи в общността.

Мярка 2.3.1. Подобряване на качеството и разширяване на обхвата на съществуващите услуги за деца и лица с увреждания.

- Център за социална рехабилитация и интеграция.
- Дневен център за деца с увреждания

Мярка 2.3.2. Разкриване и развитие на дневни центрове, услуги в домашна среда

Дейност 2.3.2.1. Разкриване на Дневен център за възрастни с увреждания.

Дейност 2.3.2.2 Завишаване капацитета на Център за рехабилитация и социална интеграция

Мярка 2.3.3. Разкриване и развитие на услуги, подпомагащи заетостта на хора с увреждания.

Дейност 2.3.3.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство за децата и възрастните с увреждания.

Дейност 2.3.3.2 Обхващане с мерки и цели инициативи за социално включване, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи, чрез включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по оперативни програми.

Дейност 2.3.3.3. Провеждане на разяснителни мероприятия от ДБТ сред работодателите в областта, относно възможностите за заетост на хората с увреждания.

Мярка 2.3.4. Разкриване и развитие на резидентен тип грижа от семеен тип, подпомагаща деинституционализацията на настанените в институции хора с увреждания.

Мярка 2.3.5. Изграждане на защитени жилища във връзка с деинституционализацията на услугите за хора с увреждания.

Дейност 2.3.5.1. Разкриване на „Защитено жилище” за хора с умствена изостаналост

Дейност 2.3.5.2. Разкриване на „Защитено жилище” за хора с деменция настанени в институции

Дейност 2.3.5.3. Разкриване на „Защитено жилище” за хора с психични разстройства

Приоритетно направление 3:

Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот.

Обща цел 3: Да се подобри качеството на живота на старите хора в Община Ямбол, чрез:

Специфична цел 3.1: Развитие на широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда

Мярка 3.1.1. Разкриване и развитие на центрове за социални услуги (ЦОП или други) за хора, които им предстои пенсиониране, пенсионери и техните семейства, включващи различни форми за социално-психологическа работа: индивидуално и семейно консултиране, групи за взаимопомощ и др.

Дейност 3.1.1.1. Разширяване дейността на ЦОП за хора на които им предстои пенсиониране, пенсионери и техните семейства.

Дейност 3.1.1.2.Завишаване капацитета на Центъра за социална рехабилитация и интеграция на възрастни

Дейност 3.1.1.3. Разкриване на дневен център за стари хора.

Дейност 3.1.1.4. Разширяване функциите на съществуващите квартални клубове и чрез предоставяне на социални услуги на всички желаещи мъже и жени (с гарантирана равнопоставеност на половете при ползване на клубната база). Развитие на клубните дейности по посока на потребностите и интересите на различните групи граждани.

Мярка 3.1.2. Разширяване на услугата „социален асистент“, „домашен помощник“ и „домашен патронаж“.

Дейност 3.1.2.1 Осигуряване и доразвиване на услугите Домашен помощник, Социален и Личен асистент по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Специфична цел 3.2. Деинституционализация на услугите за стари хора.

Мярка 3.2.1. Предоставяне на услуги в среда, близка до домашната.

Мярка 3.2.2. Разширяване на социалните услуги, предоставяни в общността.

Приоритетно направление 4:

Развитие на човешките ресурси

Обща цел 4: Подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Ямбол

Специфична цел 4.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво за управление на социални услуги

Мярка 4.2.1.1 Обучения и експертна подкрепа за изграждане на капацитет за управление на социалните услуги.

Първоначалните обучения могат да се организират от ръководителите на институции и организации, ангажирани с изпълнението на настоящата Стратегия за развитие на социалните услуги в община Ямбол.

Дейност 4.2.1.1.1 Организация на обученията и консултиране за изграждане на умения за ефективно управление на социални услуги в общината: 1) Знания и умения за администриране на социални услуги – като държавно делегирана дейност на общините или на външни доставчици; 2) Умения и нагласи за предоставяне на социални услуги на външни доставчици.

Дейност 4.2.1.1.2. Участие на експертите от звена, ангажирани с администрирането и развитието на социалните услуги на територията на общината в специализирани обученията за: повишаване на ефективността при предоставянето на методическа подкрепа във връзка с планирането, организирането и управлението на социалните услуги на територията на общините; управление на случай – оценка, планиране, наблюдение на изпълнението на план за действие, преглед на план за действие и приключване на случай.

Дейност 4.2.1.1.3. Организиране на базисни и надграждани обученията за ръководните екипи на организации и институции, ангажирани с разработването и предоставянето на социални услуги, по отношение на:

- анализ на потребностите от специалисти и поддържащ персонал, развитие на длъжностните и функционалните характеристики на персонала;
- подбор и освобождаване на персонал;
- ефективно планиране на работните задачи и дейностите по предоставяне на услугите;
- иновативни практики за мотивиране на персонала;
- добри практики за работа с потребителите на социални услуги;
- управление и задържане на специалисти и на помощния персонал и осигуряване на тяхното непрекъснато развитие;
- стимулиране на работата в екип и работата в мултидисциплинарна и мултиетническа среда.

Мярка 4.2.1.2. Ресурсно обезпечаване на развитието на звената, ангажирани с управлението на социалните услуги на територията на общината.

Дейност 4.2.1.2.1. Проучване на потребността и грижа за осигуряване на необходимия брой служители-специалисти в звената, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на общината.

Дейност 4.2.1.2.2. Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики с цел развитие на капацитета на звената, ангажирани с управлението на социалните услуги в следните области:

изследване на потребностите, планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск;
реформиране, реструктуриране и закриване на съществуващи социални услуги;
финансово планиране, бюджетиране и ефективно управление на ресурсите.

Мярка 4.2.1.3. Изграждане на умения за мониторинг и оценка.

Дейностите в тази мярка са разработени предимно за изграждане на капацитета и практическите умения на Звеното за мониторинг и оценка (ЗМО) и на членовете на Общинската комисия за координиране, управление и мониторинг на изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Ямбол.

Дейност 4.2.1.3.1. Организиране и провеждане на специализирани обученията в следните области:

базисни познания за мониторинг и оценка;
прилагане на метода на логическата рамка;
умения за планиране, изпълнение и координиране на дейности по мониторинг и оценка.

Дейност 4.2.1.3.2. Обучение чрез практика – развиване на практически умения за мониторинг чрез консултиране, съвети и подкрепа:

методи за събиране на теренна информация;

събиране на данни по определени индикатори;

консултации и практическо обучение при разработването на аналитични доклади, формулиране на предложения и препоръки към стратегията.

Практическото обучение за изпълнението на конкретните задачи ще се осъществява от външни експерти. По-интензивни консултации са необходими през първата и втората година от изпълнението на стратегията.

Мярка 4.2.1.4. Изграждане на умения за разработване и изпълнение на проекти, финансирани от структурните фондове на ЕС в областта на социалните услуги.

Дейност 4.2.1.4.1. Информационни срещи и семинари за запознаване и разбиране на съществуващи възможности.

Дейност 4.2.1.4.2. Участие в базисни и надграждащи обучения за придобиване и развиване на уменията за разработване и подготовка на проектни предложения.

Дейност 4.2.1.4.3. Предоставяне на консултации и техническа помощ за развитието на компетенциите за управление на проекти.

Мярка 4.2.1.5. Въвеждане на ефективни системи на супервизия в социалните услуги.

Дейност 4.2.1.5.1. Организиране на обучения, консултации и подкрепа, които да развият капацитета на доставчиците на общинско и регионално ниво за осъществяване на супервизия, съобразена със спецификата на предоставяните услуги.

Дейност 4.2.1.5.2. Въвеждане на практиката за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за осигуряване на качество на предоставяните услуги.

Специфична цел 4.2.2. Подобряване на качеството на социалните услуги чрез модернизация на съществуващата материална база.

Мярка 4.2.2.1. Доставка на ново оборудване за подобряване качеството на социалната и рехабилитационна дейност, съобразно спецификата на социалните услуги

Дейност 4.2.2.1.1. Подобряване на енергийната ефективност на сградите, в които се предоставят социални услуги;

Дейност 4.2.2.1.2. Поетапна подмяна на оборудването с енергоспестяващи уреди;

Дейност 4.2.2.1.3. Поетапно създаване на кабинети за рехабилитация и терапия и в специализираните институции с цел предоставяне на качествени услуги.

Дейност 4.2.2.1.4. Извършване на текущи ремонти и преустройства в специализираните институции за създаване на среда, близка до домашната. Поддържане на сградния фонд

Приоритетно направление 5:

Изграждане на междусекторно сътрудничество

Обща цел 5: Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междусекторно сътрудничество.

Специфична цел 5.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Специфична цел 5.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

5. Система на мониторинг и оценка

5.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Общинската стратегия за социалните услуги. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления и целите, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в община Ямбол, чрез:
 - Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
 - Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.
2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво, чрез:
 - Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности/ услуги;
 - Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
 - Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори;
3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща следните критерии:
 - Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
 - Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните / вложените ресурси
 - Ефективността – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целените групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности - индивидуални и общи за рисковата група;

- Въздействието на Общинската стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- Устойчивостта на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

Раздел В: План за действие

6 Институционална рамка на изпълнението на стратегията

6.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общините и институциите на общинско ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

6.1. 2.Роля и отговорности на Дирекция социално подпомагане Ямбол

- Носи отговорност и изпълнява конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:
- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в общината;
- Правят предложения до РДСП - Ямбол за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с общинската стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с ЦОП в общината. ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисковото поведение.
- Предвид основните си функции, РДСП и ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) имат отношение към всички заложили цели в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи свързани с:
- идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- планиране (съвместно с Дирекция Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;

- консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги; подпомагат общината при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.
- Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на общинската стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

6.1.2. Община Ямбол

- Общината отговаря за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. С оглед на това се разработва, приема и прилага
- Общинска стратегии за развитие на социалните услуги (2011-2015), чрез която на територията и ще се реализира Областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Общината разработва, приема и осъществява годишен план за действие.

Роля и отговорности на Общинския съвет:

- Обсъжда и приема Общинска стратегии за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия и Общинската стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Ролята на кмета на общината е ключова за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за социалните услуги. **Кметът** на общината:

- организира изработването на общинска програма и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги
- след съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от Общинския съвет;
- участва в осъществяването на годишен мониторинг и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на социалните услуги като част от Областната стратегия
- търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в общинската стратегия.

6.1.3. Общественият съвет по социално подпомагане е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- обсъждане на общинската стратегия и включения в нея общински компонент,
- осъществяване на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и иницират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центъра за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и иницират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центъра за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост, кварталните и читалища.
- Разширяват функциите на патронажа.
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и достъпна среда.

6.1. 4. Държавна агенция за закрила на детето

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги е инструмент в реализацията на националните приоритети за закрила на детето и за социално включване на семейства и общности в риск. В този контекст Държавната агенция за закрила на детето оказва съществена подкрепа на заинтересованите страни в реализацията на заложените приоритети и цели на стратегията. По-конкретно ролята на ДАЗД включва:

- Отговаря и за реформирането на специализираните институции за деца
- Оказва методическа помощ на местните власти и общинската администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги за децата;
- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

6.1.5. РИО на МОМН

Регионалният инспекторат по образованието на МОМН Ямбол отговаря за въпроси свързани с образованието, като осигуряване на достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици, интегриране в системата на образование на децата с увреждания и контролира дейностите, свързани с насочване на деца със специални образователни потребности, осигуряване на учители за ресурсно подпомагане на децата с увреждания и пр.

Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълняват и **Екипът за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН, както и Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП за област Ямбол.** РИО на МОМН активно си взаимодейства с местната власт, институциите от други сектори (като системата на здравеопазването, социалните услуги и заетостта) и гражданските организации при прилагането на общинската стратегия за развитие на социалните услуги. РИО оказва съдействие на създадените Центрове за обществена подкрепа и НПО при изпълнението на проекти за подобряване на образователното ниво на ромската общност. Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП за област Ямбол е държавно обслужващо звено – извънучилищно педагогическо учреждение със следните задачи:

- осъществява дейности по провеждане на държавната политика за интегрирано и включващо образование и изпълнява консултативни, образователно-възпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;
- координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със СОП, чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).

6.1. 6. Регионална здравна инспекция

Държавната здравна политика на територията на област Ямбол се осъществява и организира от Регионална здравна инспекция (РЗИ) и Регионален съвет по здравеопазване. Тяхната роля е свързана с:

- Координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск;
- взаимодействие с местната власт и с други институции за методическо ръководство, инициране и реализация на смесени медико-социални услуги предвидени в областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ямбол;
- Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/ бременността с фокус нежелана и рисковата бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора.

6.1.7. Дирекция Бюро по труда

Дирекция Бюро по труда Ямбол участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (лица с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, със специално внимание към безработните от обособените ромски общности) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на дирекциите **"Бюро по труда"** по изпълнението на стратегията включва:
Участие в разработването на общински програми за заетост и за обучение на

- рискови групи;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общината за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;

6.1. 8. Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в община Ямбол. С активното участие на НПО в процеса ще се подобри развитието на съществуващите услуги, застъпничество, обучение, партниране в управление на услуги. Съществуващите местни НПО имат съществен принос при изпълнението на разработената стратегия за социални услуги. Тяхната роля се заключава в:

- Съвместно с общината, ДСП и граждани разработват интегрирани политики и мерки за социално включване, в съответствие с мерките в стратегията;
- Участват във формулирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общината и/или водещи организации за проектите;
- Предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината за хора в риск;
- Подпомагат училищата и ЦОП при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисковото поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

6.1.9. Местен бизнес, организации на бизнеса

Представители на местният бизнес проявяват интерес към партньорство и съвместни дейности, свързани с предоставянето на социални услуги. За тази цел е необходимо бизнесът да разграничи стопанските си интереси от обществените отговорности.

Приносът на местния бизнес се очертава в някои направления:

- Мобилизиране на бизнеса в публично-частните партньорства (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество.)
- Финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

6.2. Механизми на партньорството

Ефективното партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в община Ямбол, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси. Изграждането на механизми на партньорство е определено като Приоритетно направление 6 в Общинската стратегия със следните цели и задачи:

Обща цел 6.2.1. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Да се развива междуобщинско и публично-частно партньорство в социалните услуги;
- **Конкретна цел 6.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

7. Ресурси

7.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Общинската стратегия предвижда конкретни мерки за обезпечаване на дейностите с необходимия персонал със съответната квалификация и умения, в които се разглежда развитието на човешките ресурси на всички етапи на изпълнението – от административния и организационен капацитет за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги, вкл. финансово осигуряване и привличане на средства, до предоставянето на социални услуги (администриране и обслужване на клиентите) и изпълнението на конкретни мерки и дейности за решаване на социалните проблеми на рисковите групи.

В отговор на идентифицираните потребности за изграждане на капацитет са формулирани целите на **Приоритетно направление 5:** Развитие на човешките ресурси в община Ямбол:

Обща цел 7. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

7.2 Източници на финансиране на Стратегията

7.2.1 Необходими средства за финансиране на социалните услуги в община Ямбол

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на държавно делегираните средства, предоставяни на общината по единните разходни стандарти. Очаква се плавно покачване на местните разходи за социални дейности в абсолютна стойност при запазване на водещата роля на държавно делегираните средства в структурно отношение.

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2011–2015 г. по години са необходими средства, при определяне на които са отчетени включените в РМС 715/01.10.2010 г. дейности, разглеждани като държавно делегирани, по функция 5 „Социално осигуряване, подпомагане и грижи”, които за бюджет 2011г. са в размер на 2107646лв. Като база за извършване на прогнозата за стандартите за държавно делегираните дейности са използвани действащите единни финансови стандарти, утвърдени с РМС 715/01.10.2010 г., завишени с коефициент за следващите години – за 2012 г. с 1,02%, за 2013 г. с 1,04%, за 2014 г. с 1,07% и за 2015г. с 1,10% спрямо определената за базова 2011 година. Прогнозата е песимистична, тъй като посочените равнища са в рамките на допустимата инфлация в годишно измерение, която може да се

очертае след излизане на страната от икономическата криза. Конкретните финансови средства необходими за предоставяне на социални услуги в Община Ямбол ще бъдат представяни в годишните планове за реализиране на Стратегията.

7.2.2 Други необходими ресурси

Важен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване заведения за социални услуги. Необходимо е да се предвидят средства за преквалификация на работещите социални работници и придобиване на подходяща квалификация за тези, които се предвижда да постъпят в сектора на работа през следващия период. Наред с това подходяща квалификация и преквалификация трябва да придобият и общинските служители, които са отговорни за социалните дейности. Така че към групата на обучаващите трябва да се предвидят и работещите сега общински служители, както и предвидените допълнително минимум две лица. Във връзка с това е подходящо да се формират партньорства с обучаващи организации и институции за организиране на обучителни курсове, финансирани по оперативните програми (ОП Развитие на човешките ресурси и ОП Административен капацитет). Всяко обучение трябва да се организира така, че да предхожда стартирането на новоразкривана услуга.

7.2.3 Източници на финансиране

Основен източник на финансиране на социалните услуги в прогнозния период е републиканският бюджет. През следващите 5 години не се очаква общината да може да заделя значителен финансов ресурс от собствените си източници и допълнителни средства за държавно делегираните дейности. Местните източници главно ще се насочват към поддържането и развитието на домашния социален патронаж, обществена трапезария, квартални клубове и клубове на инвалида, програмите за временна заетост и социалните помощи по решение на Общински съвет, както и издръжката на Детския педагогически център, част от дейностите свързани с ваканциите на децата-зелени училища, олимпиади, състезания и др. При благоприятно развитие на икономическата конюнктура и след реално проведена реформа във финансовата сфера, водеща до по-голяма финансова децентрализация, в рамките на стратегическия период може да се очаква общината да отделя от бюджета си средства за подобро и разширено развитие на предоставяните като държавно делегирани социални услуги. Средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници трябва да се осигурят в необходимия размер от ОП „Развитие на човешките ресурси” и ОП “Административен капацитет”, като се подготвят проекти с подходящи обучители. Публично-частното партньорство е друг изключителен ресурс при предоставянето на социални услуги, в което Община Ямбол има опит.

8. Комуникационна програма

Комуникационната програма има за основна цел да подпомогне общинските и държавни институции, специалисти, неправителствени организации и др., ангажирани с реализирането на политиките по предоставяне на социални услуги на територията на община Варна, чрез привличане на широк обществен интерес и пряко участие в реализирането на Стратегията.

7.1. Цели, водещи принципи и дейности на комуникационната програма

Основните цели на комуникационната програма на Общинската стратегия за развитие на социални услуги в община Ямбол (2011 – 2015 г.) са:

- Да информира обществеността и да популяризира целите и резултатите от реализирането на стратегията;

- да спомогне за изграждане на обществена подкрепа на политиките на социално включване.

Целевите групи на комуникационната програма са:

- Структури на държавната и местната власт
- Неправителствени организации и доставчици на социални услуги
- Рискови групи
- Потребители на социални услуги
- Медии
- Бизнеса
- Широката общественост

Водещите принципи на комуникационната програма са:

- Целенасоченост;
- Прозрачност;
- Достъпност на информацията;
- Качество на информационните ресурси.
- Многообразие и ефикасност на използваните комуникационни канали и комуникационни средства;
- Ефективност на комуникационните послания;
- Позитивност на комуникационните послания;
- Широко междуобщинско и междусекторно партньорство, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.

7.2. Дейности по реализацията на комуникационната програма

- провеждане на специализирани кръгли маси /работни срещи /;
- провеждане на дискусии и семинари по проблемите на целевите групи;
- публикации и реклами;
- разпространение на информационни материали, брошури;
- изработка на специализирани издания;
- разпространение на анкети;
- провеждане на интервюта;
- провеждане на пресконференции.
- разработване на информационен портал;
- провеждане на мероприятия, свързани с промяна на обществените нагласи.

7.3. Възможни измерители за ефективността на комуникационната програма

- брой институции, НПО, медии, представители на бизнеса, ангажирани с постигане целите на Стратегията;
- честота на отразяването на дейностите по реализиране на Стратегията в регионалните медии;
- обем и степен на задълбоченост на журналистическите материали по темите;
- сравнение на информираността на гражданите от община Ямбол в началото и в края на изпълнение на Стратегията, което ще се извърши на базата на анкетиране чрез представителна извадка.

7.4. Механизми, подходи и техники на комуникационната програма

Механизмите и подходите на комуникационната програма включват:

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Ямбол
(2011-2015г.)

Създаване на устойчива информационна среда чрез ефективно използване на различни начини и форми за комуникиране и промотиране на Общинската стратегия за развитие на социални услуги: PR, лобизъм, групи за натиск, социологически и политологически инструментариуми, изграждане на идентичности, реклама.

- Установяване на приемливи норми и параметри на взаимоотношения между участниците в комуникационния процес – всички заинтересовани страни от изпълнението на стратегията;
- Оптимален избор на агенти на влияние, които ще бъдат включени като медиатори в комуникационния процес и ще работят в партньорство с медиите.
- Изграждане на адекватна и възпроизвеждаща се информационна среда чрез:
 - Подаване на достатъчна информация в общественото пространство;
 - Търсене на отзвук и обратна връзка от комуникираната информация;
 - Предвиждане на възможности за коригиращи действия;
 - Прецизен избор на отделните информационни фрагменти и разполагането им в пространството на отделните медии с цел възходящо мултиплициране на посланията.

Основни комуникационни техники: Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми: директна комуникация, комуникация чрез масовите медии, комуникация чрез Интернет и информационни материали и работа с партньори.

Директна комуникация цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникация чрез масовите медии:

- пресконференции, брифинги и съобщения за медиите;
- неформални работни срещи на водещи редактори с координационното звено, изпълняващо стратегията.
- изготвяне на програми от електронни медии с национално покритие за разпространяване на информация относно популяризиране на визията, целите и приоритетите на общинаната стратегия.
- Комуникация чрез Интернет и информационни материали.

7.5. Оперативно изпълнение на комуникационната програма

За постигането на целите и реализацията на дейностите в настоящата комуникационната програма е необходимо оперативното ѝ изпълнение да се възложи на професионалист за връзки с обществеността, който да е пряко ангажиран с наблюдението и отразяването на информационните потоци, свързани с изпълнението на Общинска стратегия за развитие на социалните услуги, като:

- Участва в планирането на дейности, свързани с реализирането на целите на комуникационната програма.
- Съгласува и синхронизира своите действия с екипите на Звеното за мониторинг и оценка и Регионалното звено за подкрепа.
- Координира цялостното изпълнение на заложените дейности в ОП за изпълнение на комуникационната програма.

- Въвлича всички заинтересовани страни в информационния обмен за целите на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги чрез сътрудничество с техните експерти за връзки с обществеността или органи и институции, отговорни за подготовката и реализацията на информационни кампании и комуникационни материали.
- Организира и поддържа в сътрудничество със ЗМО и РЗП единен електронен регистър на социалните услуги на регионално ниво и популяризира актуална информация по изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Организира брифинги, пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма.
- Следи за подаването от всички заинтересовани страни на унифицирана информация и послания в общественото пространство във връзка с изпълнението на целите на стратегията.